

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 19.9.2008
COM (2008) 570 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl sausųjų pašarų sektoriaus

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

dėl sausųjų pašarų sektoriaus

1. ĮŽANGA

Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 (kuriuo perimti Reglamento (EB) Nr. 1786/2003 dėl bendro sausųjų pašarų rinkos organizavimo 23 straipsnyje nustatyti įpareigojimai) 184 straipsnio 1 dalies nuostatas, Komisija, remdamasi sausųjų pašarų bendro rinkos organizavimo įvertinimu, iki 2008 m. rugsėjo 30 d. Tarybai pateikia šio sektoriaus ataskaitą. Ataskaitoje visų pirma aptariama ankštinių ir kitų žaliųjų pašarų sričių plėtra, sausųjų pašarų gamyba ir lėšos, sutaupytos naudojant iškastinį kurą, taip pat, prireikus, pridedami atitinkami pasiūlymai.

Ruošdama šią ataskaitą, Komisija atsižvelgė į sausųjų pašarų sektoriaus išorinio vertinimo ataskaitą¹.

2. PARAMOS SCHEMOS APRAŠYMAS

2.1. Bendroji informacija

Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1067/74 nuo 1974 m. balandžio 1 d. įsteigtas bendras sausųjų pašarų rinkos organizavimas siekiant padidinti vietinę baltymingų pašarų pasiūlą. Buvo numatyta teikti vienodo dydžio pagalbą prekybos metais, kurie prasideda kiekvienų metų balandžio 1 d. ir baigiasi kovo 31 d. Sausieji pašarai, kurių gamybai buvo norima gauti pagalbą, turėjo atitikti kokybės standartus susijusius su drėgmės ir baltymų kiekiu.

1978 m. peržiūrėjus ankstesnę reglamentą priimtas Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1117/78. Šiuo reglamentu buvo nustatyta orientacinė kaina siekiant gamintojams užtikrinti teisingas pajamas. Kadangi saulėje išdžiovinti pašarai taip pat konkuravo su trečiosiose šalyse gaminamais pašarais, saulėje išdžiovintiems pašarams buvo skirta pagalba, tačiau ji buvo mažesnė nei dehidratuotiems pašarams.

Visą devintąjį dešimtmetį pašarų gamyba nuolat augo. Dėl šios priežasties padidėjo bendros išlaidos, kurių nebebuvo galima kontroliuoti, nes pagalbos teikimas nebuvo ribojamas. Taigi 1995 m., siekiant apriboti išlaidas ir daryti įtakos ES gamybos mastams, buvo priimtas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 603/95, kuriame dehidratuotiems pašarams buvo nustatytas 4 412 400 tonų, o saulėje išdžiovintiems pašarams – 443 500 tonų didžiausias garantuotas kiekis (DGK).

Kiti schemos pertvarkymai atlikti vykdant 2003 m. reformą, kaip nustatyta Tarybos reglamente (EB) Nr. 1786/2003.

---

¹ "Etude d'évaluation des mesures communautaires dans le secteur des fourrages séchés", ANDI, COGEA, Ljeidos universitetas, DACS, 2007 m. rugsėjo mėn.
http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fourrage/index_fr.htm

2.2. Dabartinė paramos schema

Nuo 2008 m. balandžio 1 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1234/2007, nustatančiu bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas („Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas“), nustatytas dabartinis bendras sausųjų pašarų rinkos organizavimas. Reglamentu (EB) Nr. 1234/2007 perimtos ankstesnio Tarybos reglamento (EB) Nr. 1786/2003 nuostatos, pagal kurias po 2003 m. reformos pradėtas bendras sausųjų pašarų rinkos organizavimas, kuris įgyvendinamas nuo 2005 m. Perdirbimo įmonėms teikiama pagalba – 33 EUR už toną dehidratuotųjų ir saulėje išdžiovintų pašarų. Siekiant kontroliuoti išlaidas, prekybos metams nustatytoms 4 960 723 tonų dehidratuotųjų ir (arba) saulėje išdžiovintų pašarų DGK, kuris paskirstomas valstybėms narėms. Jei DGK viršijamas, pagalba suinteresuotai valstybei narei (valstybėms narėms) sumažinama atsižvelgiant į viršytą kiekį.

Norint gauti pagalbą, sausieji pašarai privalo atitikti nustatytus kokybės kriterijus, susijusius su drėgmės ir baltymų kiekiu.

Po 2003 m. reformos metinis biudžetas, skiriamas sausųjų pašarų perdirbimo pagalbai, buvo sumažintas nuo maždaug 300 mln. EUR, skiriamų prieš reformą, iki 163 mln. EUR [33 EUR x 4,96 mln. tonų (DGK)]. Faktiškai patirtos išlaidos 2005–2006 prekybos metais siekė 152 mln. EUR, o 2006–2007 prekybos metais – 143 mln. EUR. Ši biudžeto nepanaudojimą galima paaiškinti tuo, kad buvo sumažinta pagalba iki 33 EUR už toną ir todėl buvo pagamintas mažesnis pašarų kiekis.

Nuo 2005 m. sausiesiems pašarams skirto perdirbimo pagalbos biudžeto dalis, t. y. 133 mln. EUR, atsieta ir įtraukta į bendrosios išmokos schemą, pagal kurią augintojams suteikiama teisė į išmokas, kurių dydis priklauso nuo perdirbėjams patiektų pašarų kiekio 2000–2002 m. ataskaitiniu laikotarpiu.

Europos Sąjungos 4,5 mln. tonų produkcija, kurios vidutinė rinkos vertė – 110 EUR už toną, bendroje rinkoje vertinama 495 mln. EUR. Pagalbos lygis (143 mln. EUR 2006–2007 m.) sudaro apie 30 % į rinką pateikiamos produkcijos vertės (495 mln. EUR).

Analizuojant išlaidų paskirstymą valstybėse narėse, matoma, kad daugiausia pagalbos lėšų panaudojama Ispanijoje, Prancūzijoje ir Italijoje. Šiose trijose valstybėse narėse panaudota 86 % skirto biudžeto lėšų 2006–2007 m. Vokietijai, Nyderlandams, Danijai ir Jungtinei Karalystei skirta 10,5 % biudžeto. Naujosiose valstybėse narėse sausųjų pašarų sektorius yra mažas: 2006 m. ES–10 sunaudavo tik 1,6 % biudžeto lėšų.

Paramos už sausuosius pašarus schema yra sudėtinga ir užkrauna didelę administracinę naštą valstybių narių viešajam ir privačiajam sektoriams. Apskaičiuotos administracinės finansinės išlaidos valstybėse narėse skiriasi nuo 0,63 EUR už toną Prancūzijoje iki 4,42 EUR už toną Italijoje.

2.3. Tinkamumo kriterijų raida

Nuo 1974 iki 1999 m. pagal vieną po kitos patvirtintas Komisijos įgyvendinimo taisyklės buvo nustatyta, kad į džiovintuvą patenkančio oro temperatūra turi siekti 93 °C.

Komisijos reglamente (EB) Nr. 676/1999, iš dalies keičiančiame Reglamentą (EB) Nr. 785/95, nustatantį Tarybos reglamento (EB) Nr. 603/95 dėl bendro sausųjų pašarų rinkos organizavimo taikymo išsamias taisykles, nustatyta ne žemesnė kaip 350° C į džiovintuvą

patenkančio oro temperatūra, siekiant, kad produktai atitiktų pramonines savybes. Šis reikalavimas džiovinti pašarus aukštoje temperatūroje iš tiesų sukėlė techninių sunkumų (net ir naujoms perdirbimo įmonėms). Be to, sulėtėjo technologijų, taikomų žolei prieš džiovinimą apdoroti, plėtra ir sumažėjo biomasės, kaip džiovintuvų kuro, panaudojimas.

Po 2003 m. reformos pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 382/2005, nustatantį Tarybos reglamento (EB) Nr. 1786/2003 taikymo išsamias taisykles, buvo sumažinta žemiausia į džiovintuvus patenkančio oro temperatūra iki 250° C siekiant paskatinti taikyti mažiau energijos imlius metodus bei daugiau naudoti mažiau drėgmės turinčius žaliuosius pašarus. Žemesnės temperatūros naudojimas paskatino plačiau naudoti technologijas apdoroti žolei prieš džiovinimą ir sudarė galimybę naudoti biomasę, kurios kuro energetinė vertė negalėjo pasiekti 350°.

Pastaruosiu metu, siekiant rasti naujų komercinio pritaikymo sričių ir sudaryti geresnes sąlygas veiksmingesniems ir aplinką tausojantiems gamybos metodams kurti, Komisijos reglamentu (EB) Nr. 382/2005, kuris iš dalies pakeistas Reglamentu (EB) Nr. 1388/2007, buvo pašalinti techniniai reikalavimai (patenkančio oro temperatūra, pašarų buvimo džiovintuve laikas ir džiovinamo sluoksnio gylis), nustatyti įrenginiams, kurie naudojami šviežių pašarų dehidratacijos procese.

3. SAUSŪJŲ PAŠARŲ SEKTORIAUS STRUKTŪRA

3.1. Plotas

Žalieji pašarai Europos Sąjungoje sudaro maždaug pusę visų gyvulių suvartojamo pašarų kiekio. Šie pašarai vartojami tiesiogiai ganant gyvulius ganyklose arba ruošiami pjaunant ir konservuojant nuolatinių arba laikinų pievų ir ganyklų žolę bei vienmetes ar daugiameses pašarines kultūras (liucernas, dobilus, silosui auginamus kukurūzus ir t. t.).

Aštuoniose pagrindinėse šalyse gamintojose (Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Danijoje, Čekijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Vokietijoje), kuriose pagaminama 96 % didžiausio garantuoto kiekio, 2005–2006 prekybos metais sutartyje nurodytas sausiesiems pašarams skirtas plotas sudarė 430 400 ha, arba tik 1 % viso ES ploto, skirto žaliesiems pašarams auginti. Iš šio ploto 80 %, arba 344 400 hektarų, apšodinta liucernomis (konkrečiai Prancūzijoje, Ispanijoje ir Italijoje), o 86 000 hektarų sudaro pievos (daugiausia Vokietijoje, Danijoje ir Nyderlanduose). Tai atitinkamai sudaro 24 % viso Europos Sąjungoje liucernomis apšėto ploto ir 0,24 % viso pievų ploto.

Nors nėra patikimų pastarųjų metų duomenų, kiek ploto, nurodyto sutartyje, skirta sausiesiems pašarams gaminti, apytikriai skaičiuojama, kad šis plotas 2007–2008 m. sumažėjo iki maždaug 415 000 ha (palyginti su 2005–2006 m., plotas sumažėjo 3,5 %). Priešingai, visas ES liucernų (ankštinių pašarų) plotas liko toks pats, o visas pievų plotas 2006–2007 m., palyginti su 2005–2006 m. padidėjo 2 %.

3.2. Gamyba

Trys didžiausios gamintojos (Prancūzija, Ispanija ir Italija) pagamina 85 % visos ES-27 produkcijos, remiamos pagal BRO. Dvi trečiosios ES gamybos sukonzentruota trijuose konkrečiuose šių valstybių narių regionuose: Šampanėje–Ardėnuose (80 % Prancūzijos gamybos), Aragone ir Katalonijoje (75 % Ispanijos gamybos) ir Emilijoje–Romanijoje bei Venecijoje (75 % Italijos gamybos). Šiose pagrindinėse šalyse gamintojose pagal sutartį

sausiesiems pašarams skirtas plotas, skirtas sausiesiems pašarams, 2005–2006 prekybos metais, buvo daugiausia apšodintas liucernomis (98 % Prancūzijoje, 97 % Ispanijoje ir 75 % Italijoje). Kita vertus, šiaurinėse šalyse pagal sutartį sausiesiems pašarams skirto ploto daugiausia sudaro pievos (93 % Vokietijoje, 80 % Danijoje ir 64 % Nyderlanduose). ES mastu, 80 % sutartyje nurodyto ploto, skirto sausiesiems pašarams, apšodinta liucernomis.

Aštuoniose pagrindinėse valstybėse gamintojose² apie 60 000 ūkininkų augina žaliuosius pašarus pagal perdirbimo pagalbos sutartį. Be to yra 300 perdirbimo gamyklų, kurių trečdalis – Ispanijoje.

Apskaičiuota, kad tiesioginis užimtumas ES-27 perdirbimo sektoriuje sudaro 3 000 visos darbo dienos ekvivalentų, o netiesioginis užimtumas – 1500 visos darbo dienos ekvivalentų.

3.3. Sausųjų pašarų padėtis pašarų pramonėje

4 439 000 tonų sausųjų pašarų, atitinkančių ES paramos kriterijus 2007–2008 prekybos metais, sudaro maždaug 700 000 tonų žalių baltymų ir maždaug 1 % viso žalių baltymų, kuriuos suvartoja ES galvijai, kiekio.

Apie 30 % sausųjų pašarų sunaudojama kombinuotųjų pašarų pramonėje, o likusius 70 % tiesiogiai suvartoja gyvuliai. Paskaičiuota, kad apie pusė tiesiogiai suvartotų pašarų yra granuliu pavidalu, o kita pusė – ilgais ryšuliais.

Nustatyta, kad maždaug 20 % sausųjų pašarų naudojami dėl tam tikros šių pašarų kokybės (pvz., pienininkystės ir triušių auginimo sektoriuose), o 80 % naudojami kaip baltymų ir skaidulų šaltinis ir galėtų būti keičiami kitais baltymų ir skaidulų šaltiniais. Taigi sausuosius pašarus reikia siūlyti konkurencinga kaina, palyginti su kitais baltymų šaltiniais, tokiais kaip sojų pupelės, saulėgrąžos ir rapsų sėklų miltai.

3.4. Džiovinimo technologija (dehidratacija ir (arba) saulėje išdžiovinti pašarai)

Dviems žaliųjų pašarų džiovinimo būdams taikoma bendrojo rinkos organizavimo pagalba: dehidratacijai ir išdžiovinimui saulėje.

3.4.1. Dehidratuotieji pašarai

Dehidratacija, džiovinimo aukštoje temperatūroje procesas, yra pagrindinis pramoninis būdas, kurį naudoja pagal bendrąjį rinkos organizavimą remiamos įmonės. Šiuo būdu džiovinant, į džiovinuvą, kurio viduje pamažu juda žalieji pašarai, pučiamas iki 250–900°C įkaitintas oras. Džiovinant karštu oru užtikrinama, kad pašarai išdžiūs labai greitai, ir todėl sudaroma galimybė išsaugoti baltymus, energetinę vertę ir pašarų spalvą.

Pradinė augalų drėgmė gali labai skirtis, ji priklauso nuo technologijų, naudojamų po pjūties prieš žolės apdorojimą, ir nuo regiono: ji gali būti mažesnė nei 40 %, jei pašarai keletą valandų po nupjovimo lieka ant žemės (Ispanijoje, Italijoje), arba gali siekti daugiau nei 75 % šiauriniuose Europos regionuose, kur toks pradinis džiovinimas neįmanomas dėl oro sąlygų (Danijoje, Švedijoje).

---

² Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose, Danijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Čekijoje.

Iki 2003 m. reformos, remtinai dehidratuotųjų pašarų kiekis negalėjo būti didesnis kaip maksimalus garantuotas kiekis – 4 517 223 tonų per prekybos metus.

Nacionaliniu lygiu gamybos tendencijos labai skiriasi: Ispanijoje ir Italijoje dehidratuotųjų pašarų kiekis labai išaugo, o kitose valstybėse narėse, tokiose kaip Prancūzija, Nyderlandai ir Vokietija – sumažėjo.

3.4.2. Saulėje išdžiovinti pašarai

Tradiciskai pašarai džiovinami saulėje laukuose. Tokiu būdu pagamintas šienas tada kondicionuojamas ir dedamas į atsargas. Saulėje išdžiovinti pašarai, kurių gamybai gali būti skirta pagalba, privalo būti sumalti perdirbimo įmonėje. Šis būdas nėra alternatyva dehidratacijai, kadangi ji taikant gali pablogėti galutinio produkto kokybė: mažesnis baltymų procentas (laukuose lieka lapai), mažesnis vitaminų ir mineralų kiekis ir prastesnė sanitarijos kokybė dėl žemesnės džiovavimo temperatūros.

Prieš 2003 m. reformą, pagal didžiausio garantuoto kiekio apribojimus, saulėje išdžiovintų pašarų kiekis, kuriam buvo galima gauti paramą, negalėjo viršyti 443 500 tonų per prekybos metus. Tik penkios valstybės narės pasinaudojo parama už saulėje išdžiovintus pašarus pagal nustatyto garantuoto nacionalinio kiekio apribojimus. Italija ir Ispanija yra vienintelės valstybės narės, kuriose vis dar pagaminama daug šios produkcijos. Kitose valstybėse narėse pašarų gaminama nedaug (Prancūzijoje ir Portugalijoje) arba gamyba sustabdyta visai (Graikijoje).

4. PERDIRBIMO PAGALBOS POVEIKIS

4.1. Poveikis gamybai

Sprendžiant pagal sausųjų pašarų gamybos ES-15 raidą, 1995–2005 m. laikotarpiu matyti laipsniškas 2 % per metus didėjimas. Po 2003 m. reformos, įgyvendintos 2005 m., dehidratuotųjų pašarų gamyba ES, už kurią galima gauti paramą, sumažėjo beveik 17 % per 2005–2006 prekybos metus ir 23 % per 2006–2007 prekybos metus, lyginant su 2004–2005 prekybos metais (žr. priedą).

2006–2007 ir 2007–2008 m. sausųjų pašarų gamyba stabilizavosi pasiekusi maždaug 4,45 mln. tonų iš kurių 3,9 mln. tonų sudaro dehidratuotieji ir 0,55 mln. tonų saulėje išdžiovinti pašarai.

2003 m. reforma nepadėjo pereiti nuo dehidratuotos prie saulėje išdžiovintos produkcijos.

4.2. Poveikis ūkininkams

Nustatyta, kad įgyvendinus 2003 m. reformą padidėjo pajamos, nes dalis ankstesnės perdirbimo pagalbos, buvo panaudota kaip atsietosios išmokos ūkininkams. Vis dėlto, kalbant apie rentabilumą, palyginti su 2004–2005 prekybos metais, bendrasis iš žaliųjų pašarų gamybos gautas pelnas sumažėjo dėl sumažėjusios gamintojų pardavimo kainos 2005–2006 prekybos metais.

Tačiau labai sunku nustatyti apytikrius skaičius, kurie tiksliai atspindėtų žaliųjų pašarų pelningumą, kadangi naudojamos įvairioms gamybos ir prekybos sistemoms.

Be to, kalbant apie ūkių valdymą, vertinimai rodo, kad vis daugiau ūkininkų užsako sėjos ir pjūties bei kitos gamybos veiklos paslaugas perdirbimo pramonės įmonėse. Verta pastebėti, kad iš *AND International* vertinimo paaiškėjo, jog sėjomainos būdu po liucernų sėjamos kultūroms liucernų agronominės savybės suteikia naudos ir dėl šios priežasties šios naujai pasėtos kultūros duoda didesnę pelną.

4.3. Poveikis gamintojams

Žaliavų tiekimas pramonei priklauso nuo to, ar perdirbėjai gali gamintojams pasiūlyti tokią kainą už žaliavos produktą, kuri duotų konkurencingą bendrąjį pelną, palyginti su kitomis kultūromis (javais ir aliejinių augalų sėklomis). Kalbant apie galutinio produkto rinkos kainą, taip pat perdirbimo kainas, konkurencingos žaliavų (liucernų, žolės) kainos labai priklauso nuo Bendrijos pagalbos.

Sausųjų pašarų konkurencingumas, palyginti su kitų tipų baltymų šaltiniais, labai priklauso nuo energijos kainų. Taigi padėtis šiauriniuose ES regionuose, kur perdirbėjai susiduria su aukštomis džiovintų kainomis, ir pietiniuose regionuose, kur liucernas iš pradžių galima šiek tiek padžiovinti saulėje ir taip sumažinti džiovintų išlaidas, labai skiriasi.

Turint mintyje pagalbos svarbą bendroms pramonės pajamoms, tuo atveju jei schema būtų panaikinta, daugeliui perdirbėjų, visų pirma šiauriniuose regionuose, tektų nutraukti veiklą ir būtų prarastos susijusios darbo vietos.

4.4. Poveikis aplinkai

4.4.1. Dirva ir vanduo

Liucernos ypač vertinamos sėjomainoje, norint išvengti javų monokultūros, ir manoma, kad jos yra palankesnės aplinkai nei pakaitinės žemės ūkio kultūros (daugiausiai kukurūzai ir šiek tiek mažiau kviečiai), kadangi jos naudingos dirvai, vandeniui, biologinei įvairovei ir kraštovaizdžiui.

Liucernos gerina dirvos struktūrą, išvysto gilią šaknų sistemą, sudaro daugiametę žemės dangą, užgožia piktžoles, stabdo eliuvių susidarymą ir mažina poreikį naudoti pesticidus. Kadangi ankštiniai pašarai turi savybę asimiliuoti azotą iš oro, jiems reikia mažiau azoto trąšų. Dirvožemio erozija yra žymiai mažesnė negu auginant kukurūzus.

Žaliuosiuose pašaruose vanduo kaupiasi geriau nei pakaitinėse žemės ūkio kultūrose; mažiau lietaus vandens prarandama per nuotėkius, ir jis geriau sulaikomas dirvoje. Kadangi liucerna apsėta žemė yra mažai įdirbama ir turi pastovią dangą, tai teigiamai veikia vandens kokybę. Jei žemė drėkinama, liucernoms reikia 17 % daugiau vandens per metus nei kukurūzams, bet per metus vandens poreikis yra tolygesnis, todėl nereikia ypač daug vandens vasarą.

Daugiametis sodinimas, monokultūrų mažinimas ir buveinių įvairinimas – visa tai, manoma, teigiamai veikia biologinę įvairovę ir kraštovaizdį.

4.4.2. Iškastinio kuro sąnaudos

Pašarams džiovinti sunaudojama daug iškastinio kuro. Vykdamas veiklą pagal bendrą rinkos organizavimą pramonėje leidžiama suvartoti daug energijos, visų pirma deginant iškastinį kurą ir dėl šios priežasties į aplinką išmetama daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

2004–2005 prekybos metais (paskutiniaisiais metais prieš pradėdant taikyti 2003 m. reformą) aštuonių pagrindinių šalių gamintojų perdirbėjai suvartojo maždaug 526 000 TNE (tonų naftos ekvivalentu) energijos – 90 % iš iškastinio kuro.

Nuo 2005–2006 prekybos metų dehidratuotųjų pašarų gamyba sumažėjo, todėl sumažėjo ir kuro sąnaudos. Nustatyta, kad kuro sąnaudos nuo 2004–2005 iki 2006–2007 prekybos metų sumažėjo apytikriai daugiau nei 127 000 TNE, iš kurių 114 500 TNE sudaro iškastinis kuras.

Energijos suvartojimas (8 pagrindinės valstybės)						
Valstybė narė	2004/2005 ⁽¹⁾		2005/2006 ⁽¹⁾		2006/2007 ⁽²⁾	
	Sausieji pašarai (mln. t)	TNE	Sausieji pašarai (mln. t)	TNE	Sausieji pašarai (mln. t)	TNE
Vokietija	0,327	84 086	0,272	68 648	0,239	54 186
Danija	0,143	31 324	0,097	21 248	0,077	11 928
Ispanija	2,166	90 766	1,793	62 755	1,793	60 440
Prancūzija	1,175	195 833	1,163	193 833	1,004	205 669
Italija	0,779	64 175	0,500	41 310	0,418	21 985
Nyderlandai	0,194	45 267	0,182	42 467	0,138	33 591
Jungtinė Karalystė	0,047	9 182	0,048	9 383	0,041	7 655
Čekija	0,033	5 186	0,021	5 250	0,027	3 139
Iš viso	4,864	525 819	4,076	444 894	3,737	398 593
TNE/t sausųjų pašarų		0,1081		0,1091		0,1067

Šaltinis: ⁽¹⁾ AND International, ⁽²⁾ Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas.

Laikotarpiu nuo 2004–2005 iki 2006–2007 m. energijos kiekis, išreikštas TNE, reikalingas tonai sausųjų pašarų pagaminti, išliko nepakitęs. Tai reiškia, kad patobulinius technologijas sausųjų pašarų tonai pagaminti nebuvo sutaupyta žymiai daugiau energijos. Taip pat atrodo, kad mažiausios džiovinimo temperatūros reikalavimų sumažinimas neturėjo jokios įtakos energijos suvartojimui skaičiuojant energijos suvartojimo kiekį vienai tonai sausųjų pašarų. Bendras kuro suvartojimo sumažėjimas yra tiesiogiai susijęs su dehidratuotųjų pašarų gamybos sumažėjimu. Ispanijoje ir Italijoje šis santykis yra geriausias, tačiau šios šalys gali pasinaudoti geromis oro sąlygomis. Nyderlanduose, Vokietijoje ir Prancūzijoje suvartojama daugiau kuro vienai tonai sausųjų pašarų pagaminti, kadangi šiose valstybėse oro sąlygos nėra tokios palankios. Galiausiai, atrodo, kad Jungtinė Karalystė ir Danija gamindamos sausuosius pašarus naudoja daugiau ekologinę pusiausvyrą palaikančių technologijų.

4.4.3. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas

Dėl džiovinimo pramonėje naudojamos energijos labai eikvojami iškastinio kuro išteklių ir išmetama daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Deginant šį kurą daromas poveikis aplinkai dėl to, kad naudojami neatsinaujinantys energijos šaltiniai, o aplinka teršiama įvairiais dujiniais teršalais ir dulkėmis. 2004–2005 prekybos metais, deginant iškastinį kurą Europos Sąjungos dehidratacijos įmonėse, bendras išskirtas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis sudarė 1 622 000 tonų CO₂ ekvivalentu.

Po 2003 m. bendro rinkos organizavimo reformos sumažėjus sausųjų pašarų gamybai buvo sutaupyta daugiau nei 80 000 tonų kuro. 2005–2006 prekybos metais tai sudarė apie 250 000 tonų CO₂ ekvivalentu šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo, t. y. maždaug 15 % visų išmetamų dujų mažiau nei prieš tai buvusiais prekybos metais.

4.5. Įtaka gyvulių pašarų rinkai

Parama už sausuosius pašarus turėjo nedidelės įtakos baltymų, skirtų pašarams, gamybai Europos Sąjungoje. 2005–2006 prekybos metais ji tesudarė 1 % visų žalių baltymų, kuriuos suvartojo ES galvijai. Reikėtų prisiminti, kad pašarų džiovinimas yra paprasčiausias būdas išsaugoti baltymų sudėtį.

Kadangi pagal sutartį tik 25 % liucernų produkcijos auginama sausųjų pašarų gamybai, panaikinus schemą ši žemės ūkio kultūra visiškai neišnyktų.

ES pašarų rinkoje sojų pupelių miltai išlieka pagrindiniu baltymų šaltiniu, kuris sudaro daugiau nei 60 % augalinių baltymų. Sojų pupelių miltuose yra daugiau baltymų nei alternatyviuose pašaruose (40 %–45 %). Sojų pupelių miltai į ES daugiausia įvežami iš kitų šalių; iš tiesų, tik 2 % ES suvartojamų sojų pupelių yra pagaminta vietinių gamintojų.

Antrasis baltymų šaltinis – rapsų sėklų miltai (juose baltymų yra šiek tiek mažiau – tarp 30 % ir 35 %), kurie daugiausia gaminami Europoje.

Kadangi 80 % sausųjų pašarų poreikio būtų galima patenkinti naudojant kitus baltymų šaltinius, visų pirma importuojamus, manoma, kad ES rėmimo schema yra neveiksminga.

5. BAIGIAMOSIOS PASTABOS

	Dabartinės schemos pranašumai	Dabartinės schemos trūkumai
Gamintojas	Konkurencingos žaliavų kainos	Žaliavų kaina priklauso nuo Bendrijos pagalbos
Pramonė	Užimtumo palaikymas (maždaug 4 500 darbo vietų) Pagalba = 22 % visų pajamų	Didžioji dalis pramonės gyvybingumo priklauso nuo ES paramos
Vartotojas (galvijų savininkas)	Konkurencingos sausųjų pašarų kainos	80 % sausųjų pašarų paklausos galėtų būti pakeista kitais baltymų šaltiniais
Aplinka	Ūkių lygyje: teigiamas poveikis – dirvai – vandens kokybei – biologinei įvairovei	Pasaulio mastu: neigiamas poveikis – grynajam iškastinio kuro likučiui (526 000 TNE per metus 2004–2005 m.) – grynajam šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo likučiui (1 622 000 TNE CO₂ 2004–2005 m.)

Pašarų rinkoje, sausieji pašarai nebėra toks svarbus augalinių baltymų šaltinis. Pašarų rinkos vystymasis, didinant pašarų naudingumo koeficientą, sabdant mėsos gamybos augimą ir sudarant galimybę įsigyti pigių baltymingų biokuro gamybos šalutinių produktų, toliau stumia sausuosius pašarus iš rinkos.

Sektoriaus pelningumas labai priklauso nuo pagalbos. Pridėtinė sausųjų pašarų sektoriaus vertė sudaro 22 % visų įplaukų, kurios apytikriai prilygsta ES pagalbos biudžetui.

Aplinkos apsaugos požiūriu – sausųjų pašarų gamybai sunaudojama daug iškastinio kuro ir todėl į aplinką išmetama daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

Komisija 2008 m. gegužės 20 d. priėmė teisėkūros pasiūlymus dėl BŽŪP reformos patikrinimo [COM(2008) 306 galutinis], kuriuose numatoma, be kitų dalykų, nuo 2011 m. balandžio 1 d. visiškai atsieti pagalbą sausųjų pašarų sektoriui. [Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl bendrosios žemės ūkio politikos pakeitimų, iš dalies keičiant reglamentus (EB) Nr. 320/2006, (EB) Nr. 1234/2007, (EB) Nr. 3/2008 ir (EB) Nr. [...] /2008, 8 straipsnio c punktas]. Kaip minima 15 konstatuojamojoje dalyje: „pagalba turėtų būti atsieta nuo gamybos, tačiau turėtų būti numatytas trumpas dviejų metų pereinamasis laikotarpis, kad šio sektoriaus ūkininkai galėtų prisitaikyti“.

Todėl prie šios ataskaitos nereikia pridėti jokių atskirų pasiūlymų.

PRIEDAS

SAUSŪJŲ PAŠARŲ GAMYBOS RAIDA (tonomis)

Dehidratuoti pašarai	GNK	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Belgijos ir Liuksemburgo ekonominė sąjunga	8 000	4 043	4 329	4252	2786	1 941	1 740	1 088	1 596	2 743	3 551	0	0
Danija	334 000	270 695	206 784	224 637	266 204	186 339	168 062	147 136	147 337	124 316	142 690	91 580	76 862
Vokietija	421 000	342 663	300 088	307 729	320 637	333 899	356 535	334 324	348 011	250 821	327 449	274 287	239 365
Graikija	32 000	46 288	30 026	38 345	46 195	51 550	43 637	51 160	57 833	48 823	49 611	49 475	34 668
Ispanija	1 224 000	1 261 548	1 413 616	1 571 256	1 667 746	1 769 309	1 954 585	1 812 214	1 882 314	2 058 269	2 165 614	1 793 801	1 792 986
Prancūzija	1 455 000	1 307 201	1 090 997	1 263 874	1 346 364	1 303 912	1 224 880	1 166 802	1 093 974	1 193 269	1 175 125	1 156 929	1 003 591
Airija	5 000	4 677	5 859	6 288	5 458	4 941	4 737	4 908	4 338	4 953	4 546	3 974	4 002
Italija	523 000	526 344	498 540	561 078	637 826	674 152	676 847	658 562	715 757	661 845	778 513	474 112	418 327
Nyderlandai	285 000	220 783	176 387	209 514	223 312	193 883	214 347	181 067	203 311	169 889	194 215	177 697	137 576
Austrija	4 400	2 221	1 959	2 132	1 847	1 978	2 057	1 997	2 688	1 292	1 794	2 087	1 783
Portugalija	5 000	800	1 936	3 555	2 507	935	2 209	3 691	104	43	263	0	0
Suomija	3 000	1 785	1 325	1 056	1 209	495	572	518	635	964	527	463	124
Švedija	11 000	9 493	7 146	5 286	6 615	6 476	6 004	7 506	8 659	8 075	6 196	4 440	6 443
Jungtinė Karalystė	102 000	71 810	78 902	83 572	81 378	69 527	63 309	50 035	48 377	45 262	47 232	48 936	40 616
IŠ VISO ES-15	4 412 400	4 070 351	3 817 894	4 282 574	4 610 084	4 599 337	4 719 521	4 421 008	4 514 934	4 570 564	4 897 326	4 077 782	3 756 342
Čekija	27 942										27	32 522	27 264
Lietuva	650										1	509	856
Vengrija	49 593										57	49 724	36 405
Lenkija	13 538										5	4 715	4 168
Slovakija	13 100										3	3 026	2 512
IŠ VISO ES-12	104 823										92	90 495	71 204
IŠ VISO ES-27	4 517 223										4 897 418	4 168 277	3 827 547

Saulėje išdžiovinti pašarai	GNK	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Graikija	5 500	2 550	1 630	114	0	0	0	0	0	0	0	0	205
Ispanija	101 000	40 716	36 628	52 582	92 814	84 726	108 250	226 792	104 955	117 837	95 197	119 465	119 256
Prancūzija	150 000	165 830	86 048	14 478	3 725	2 513	2 742	4 368	2 585	2 212	2 675	3 157	3 087
Italija	162 000	190 146	124 520	86 724	53 462	72 920	90 018	74 187	107 352	91 733	66 787	325 130	395 741
Portugalija	25 000	3 144	3 996	2 526	1 365	1 622	1 555	565	934	1 784	1 742	2 441	1 717
IŠ VISO ES-27	443 500	402 386	252 823	156 424	151 366	161 781	202 565	305 912	215 826	213 566	166 401	450 193	520 006